

Porazíme záněty vemene?

V únoru se na dvou místech České republiky uskutečnily semináře pořádané společností Eurofarm systems a Sano. Jednalo se o třetí modul tzv. Tour 100 000 aneb Jak dosáhnout a udržet vynikající zdraví vemene a vysokou užitkovost.

Prvním řečníkem byl Dr. Norbert Göres ze společnosti Sano. Ve své prezentaci s názvem Se zdravým stádem k chovatelskému i ekonomickému úspěchu se zaměřil na postupy, které chovatelé pomohou udržet zdraví stáda na dobré úrovni. Mimo jiné zmínil, že 70 % buněk imunitního systému je lokalizováno ve střevě, tedy výživa má na fungování imunitního systému značný vliv.

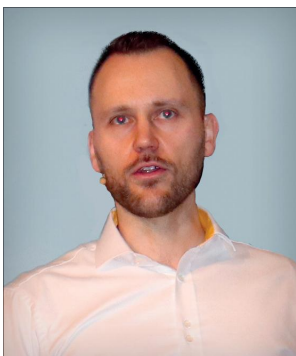
Kde leží potenciál?

Rentabilní produkce mléka stojí podle Dr. Görese na pěti pilířích – zdraví, genetika, krmení, ustájení a management stáda. Každá z těchto oblastí má mnoho podmnožin, u zdraví je to například imunitní systém, u genetiky výběr byků, u krmení kvalita krmiv, u ustájení světlo či vzduch, u managementu stáda dojení či organizace práce.

Vznik onemocnění látkové výměny je další problém, jemuž je potřeba v chovu předcházet. „Rozhodující vliv mají nedostatky ve výživě, například nedostatečné zásobení stopovými prvky, vitamíny a antioxidanty, dále vysoká hodnota DCAB ve fázi stání na sucho, případně nedostatek vápníku či malé zásobení fyzikálně efektivní vlákninou. Stejně roli zde hraje oslabení imunity, které může vést k zadržetí lůžka či metritidě, mastitidě, mléčné horečce, dislokaci slezu či problémům s končetinami. Následuje pokles příjmu sušiny krmné dávky, negativní bilance energie a proteinu. Celý komplex potíží může ústít až v ketózu a ztučnění jater či k poruchám funkce vaječníků, a tedy ohrožení reprodukce,“ uvedl přednášející.

Krmení a mastitidy v laktaci

Poruchy metabolismu či bachorové fermentace bývají podle Dr. Görese vyvolány nejčastěji nedostatkem strukturální vlákniny v dietě nebo nadbytkem lehce stravitelných uhlohydrátů, což může být následkem nízkého příjmu krmiva nebo jeho selek-

Dr. Norbert Göres

tovaním na žlabu. Klesá obsah složek v mléce, objevují se poruchy jater.

„Doporučuji sledovat obsah močoviny v mléce, měl by být stabilní a ideálně v rozmezí 18 až 23 mg,“ uvedl řečník. Je nutné dbát na kvalitu a hygienu krmiv a neprovádět často změny krmné dávky. „Bachor a mikroorganismy v něm se na každou změnu adaptují poměrně dlouho, naším cílem je tedy maximálně možný stereotyp – v dobrém slova smyslu,“ sdělil přednášející. Velmi důležitá je také hygiena krmného stolu, předcházení druhotné fermentaci a zahřívání dávky. Nezanedbatelnou roli hraje i kvalita napájecí vody a dotace minerálními látkami, mikroprvky a vitamíny. Chovatel by měl myslet i na prevenci ztučnění

Každý chovatel dojnic by měl usilovat o vysoký příjem krmiva a také jeho efektivitu

prof. Dr. Volker Krömker

jater, zejména vzhledem k bilanci energie na počátku a vrcholu laktace.

Vysoký příjem krmiva

Každý chovatel dojnic by měl podle řečníka usilovat o vysoký příjem krmiva a efektivitu krmiva, tedy kolik kilogramů mléka kráva nadojí z jednoho kilogramu sušiny. Cílem je dosažení kontinuální bachorové fermentace, jinými slovy 365 dnů konstantní výživy a krmení.

„Musíme si uvědomit, že vypočítaná, namíchaná, předložená, sežraná, strávená a využitá krmná dávka nemusí být nutně jedna a ta samá,“ upozornil Dr. Göres a dodal, že existuje vztah mezi výživou, imunitou a zdravím mléčné žlázy. „Pokud imunitní systém nefunguje správně, není kráva schop-

ná se bránit patogenům,“ připomněl řečník a dodal, že pokud se vyskytne zánět vemene, musí se chovatel zabývat o krmnou dávku plemence.

Monitoring sušiny

Podle přednášejícího je nutné si uvědomit, že když prší, mají krávy zpravidla dobrý příjem krmné dávky, ale s nižším příjmem sušiny z objemných krmiv. Takže se sníží podíl objemného krmiva v dietě a zvýší se podíl jadrného, což má za následek pokles NDF a vyšší podíl škrobu. „Krávy pak mohou mít problém se zvládnutím takové krmné dávky,“ upozornil zástupce společnosti Sano. Naopak při slunečném počasí získávají více sušiny ze siláže, tím se zvýší množství NDF a sníží příjem škrobu v „sežrané“ KD.

Rychlými pomůckami pro stanovení sušiny mohou být například horkovzdušná fritéza nebo mikrovlnná trouba.

Stravitelnost škrobu je také důležitým parametrem. Nestravitelný škrob odchází výkaly a snižuje efektivitu krmiva. Jinými slovy – jedno procento zbytkového škrobu ve výkalech navíc připraví chovatele o 0,3 litru mléka. Proto řečník doporučil pravidelnou kontrolu výkalů stejně jako krmného vozu. Pomocí může i časosběrná kamera umístěná nad krmným stolem, která odhalí, zda dojnice separují dávku, anebo kdy se v průběhu 24 hodin objevují „hladové“ fáze, v nichž krávy nemají možnost přijímat krmivo.

Pro podporu bachorové fermentace Dr. Göres doporučil přípravky jako například RumenSan – speciální éterické oleje a rostlinné extrakty, živé kvasinky nebo i krmnou močovinu.

Drenčování krav

Cílem tohoto zákroku je podle přednášejícího naplnění a roztažení bachoru, podpora krevního oběhu, dodání tekutin, elektrolytů a energie, tedy podpora bachorové mikroflóry, stimulace chuti a příjmu krmiva. Drenčovat se musí opatrně, po fixaci krávy se zavádí jícnová sonda do trávického traktu. Prvním nápojem by měly být

asi dva litry studené vody pokud kráva nezačne kašlat, je sonda zavedena do jícnu, a ne do průdušnice. Dále se podává 20 až 60 litrů roztoku o teplotě 15 až 30 stupňů Celsia podle naplněnosti bacheru. Přestat se má ve chvíli, kdy se naplní bacherová jáma a není vidět poslední žebro. „Použit můžeme například přípravky Stimuligest nebo BoostSAN,“ uvedl Norbert Göres a zdůraznil, že je nutné nechat plemenci fixovanou ještě asi půl hodiny po zákroku a nabídnout jí chutné objemné krmivo vyjma samotné kukuřičné siláže. Teprve pak je cíle – plného bacheru a znovuoobnovení kontinuální fermentace dosaženo. Na závěr se přednášející s přítomnými podělil o zkušenosti z farmy holštýnského skotu v maďarském Sano Institutu.

Mastitidy v laktaci

Jako druhý vystoupil prof. Dr. Volker Krömker z University of Copenhagen. Ve své přednášce s názvem Rizikové faktory, příčiny a léčba klinických mastitid v laktaci se věnoval mimo jiné principům antibiotické léčby u zánětů vemene. Podle jeho slov závisí výskyt klinických mastitid přede-

vším na počtu nových infekcí. Ty se ve větší míře objevují v nekvalitním ustájení s ne příliš dobrou podestýlkou, či v chovech s horší biosekuritou. Jejich výskyt souvisí i s věkem plemence – s počtem laktací stoupá.

V průběhu laktace se nejvíce zánětů vyskytuje v prvních stech dnech – polovina, 28 % případů, se objevuje do 200. dne laktace a 22 % ve vyšším stadiu laktace.

„Doporučuji mít dobrou dokumentaci klinických mastitid a také dělat stájové testy. Může se však stát, že na misce nic nenaroste. To většinou znamená, že kráva již infekci zvládla a patogen není přítomen. Zůstává ale zánět, vysoké počty somatických buněk a výskyt vloček v mléce,“ uvedl prof. Krömker.

Patogeny způsobující zánět vemene se přenášejí dvěma způsoby, kontagiózně, například na dojrně (nejčastěji *S. aureus*, *S. agalactiae*, *S. dysgalactiae*), a environmentálně, kupříkladu z podestýlky (*S. uberis*, *E. coli*, *Klebsiella*, *Enterobacter*). Z toho vyplývá nutnost dbát na hygienu při dojení a také v co nejvyšší míře omezit počty mikroorganismů v prostředí.

„Čisté krávy a vemena, struky před nasažením dojícího stroje, dobrý stav struků bez keratóz a vyvážené stabilní krmení předurčují nízké riziko nových infekcí v laktaci,“ komentoval přednášející.

Dále upozornil na důležitost suché podestýlky (více než 70 % sušiny) a výskyt hyperkeratózy (max. 20 % struků se skóre 1, tedy malým bílým kroužkem na konci struku).

Rizikové období

Hlavním rizikovým obdobím pro infekce prostředovými patogeny je zprahování a také okolooporodní období, kdy je přirozeně snižena imunita jedince. „Čistota a maximální možná suchost prostředí, to je klíč ke zdravému vemenu,“ konstatoval řečník.

„Důležitá jsou správná chovatelská rozhodnutí, mimo jiné doporučuji i špičkovou kvalitu krmiva s optimálním obsahem vitamínu E a selenu a rovnoměrný příjem sušiny,“ uvedl řečník.

Moderní přístupy k terapii

Jak uvedl prof. Krömker, antibiotika by se měla při léčbě mastitidy používat pouze v některých případech. Při záhytu zánětu ve čtvrti je potřeba odebrat

vzorek mléka a určit stupeň mastitidy. V případech mírné nebo středně těžké mastitidy doporučil odborník podat ihned nesteroidní protizánětlivé látky (NSAID). Pokud se na základě testu prokáže infekce gram pozitivními mikroorganismy (*S. agalactiae*, *S. aureus*, *S. uberis*), antibiotika mají smysl, nejvíce se podle řečníka osvědčil penicilin. Pokud se jedná o gramnegativní patogeny, léčbu antibiotikou nedoporučil.

„Při systémové léčbě dostává dojnice 15x vyšší dávku antibiotik než při lokální, navíc dochází ke změnám střevního mikrobiomu a možnému vzniku rezistence. Proto je lepší antimikrotika aplikovat lokálně, tím se sníží množství antibiotik používaných v chovu, ušetří finanční prostředky, omezí možné rezistence, a míra vyléčení se nezmění,“ konstatoval prof. Krömker.

U těžkého stupně, který se vyznačuje celkovým zhoršením stavu krávy, horečkou či podchlazením, má podle jeho slov smysl podat systémově antibiotika spolu s NSAID. Vyzdvihl také terapii tekutinami pro „vypláchnutí“ toxinů z organismu.

Jana Velechovská

Eurofarm Koncept 100 000

Královská disciplína - jedinečný poradenský systém pro dosažení a trvalé udržení špičkového zdraví vemene a počtu somatických buněk na úrovni do 100 000/ml mléka.

Přínos Konceptu 100 000

- € ➤ Profit
- € ➤ Tržby
- € ➤ Ztráty
- 🏥 ➤ Záněty
- 🏥 ➤ Brakace
- 🏥 ➤ Pracnost
- 🧴 ➤ Nádoje
- 🧴 ➤ Kvalita mléka
- 🧴 ➤ Vylité mléko
- 🚫 ➤ Antibiotika
- 🚫 ➤ Vnímání spotřebiteli
- 🏆 ➤ Ocenění
- 🏆 ➤ Chovatelská prestiž

Jak pracujeme

Somatické buňky jsou indikátorem číslo 1 profitability chovu.

+420 724 199 838

info@eurofarm.cz

www.eurofarm.cz/koncept-100-000